SİNDİRELLA

ÖZGÜRLÜK KEDİSİ

REBECCA SOLNIT

RESİMLEYEN

ARTHUR RACKHAM

DİNOZOR ÇOCUK

SİNDİRELLA

ÖZGÜRLÜK KEDİSİ

REBECCA SOLNIT

•

RESİMLEYEN

ARTHUR RACKHAM

Ayrıntı: 1530
Dinozor Çocuk: 123

Sindirella
Özgürlük Kedisi
Rebecca Solnit

Kitabın Özgün Adı
Cinderella Liberator

Resimleyen
Arthur Rackham

İngilizceden Çeviren
Duygu Gençağ

Editör
Nihal Ünver

Son Okuma
Nil Cihan

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

text © 2019 Rebecca Solnit
Turkish translation rights were acquired through Kalem Agency

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Baskı ve Cilt:
Şekil Ofset A.Ş.
Gümüşsuyu Cad. Litros Yolu
2. Matbaacılar Sit. 2 BB 6 Topkapı / İstanbul
Sertifika No: 35826

ISBN 978-625-7952-39-2
Sertifika No.: 10704

Birinci Basım: 2021

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hocapaşa Mah. Dervişler Sok. Dirikoçlar İş Hanı
No: 1 Kat: 5 Sirkeci – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/dinozorcocuk facebook.com/dinozorcocuk instagram.com/dinozorcocuk

1

KÜLLER

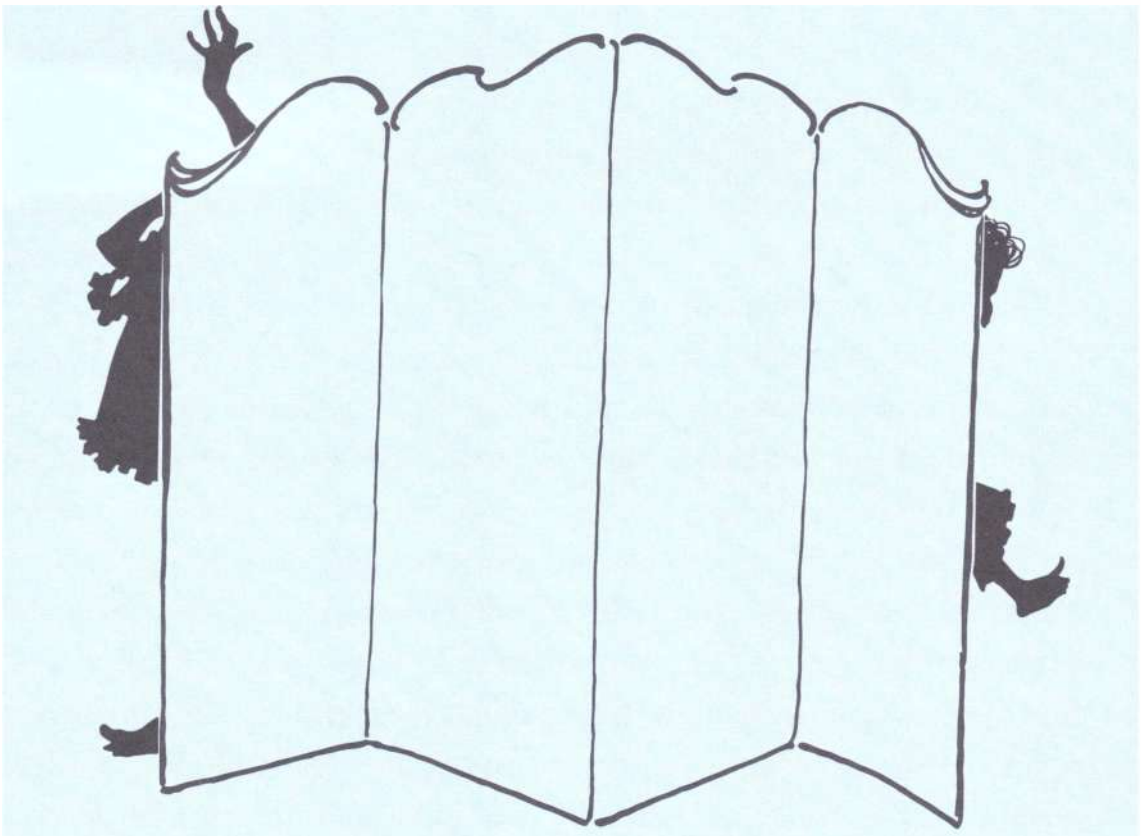
Bir zamanlar Sindirella adında bir kız vardı. Ona Külkedisi diye seslenirlerdi çünkü o büyük evin mutfağındaki bir şöminenin kenarına kıvrılır yatardı. Bazen küller, elbisesinin uçlarını tutuştururdu. (Kül, şöminede yanan odundan düşen kızıl parçalara denir) Elbiseleri artık giyilmekten eskimişti ve yırtık pırtık olmuştu.

Tüm gün mutfakta yemek pişirir, bulaşık yıkardı ve kendi odası olmadığı için burada uyurdu. Üvey annesi bütün işi ona yaptırırdı. Çünkü dünyada bir sürü iş ve bunu yapacak birçok insan olmasına rağmen hiçbir şeyin yeterli olmadığına inanırdı. Kızları Pearlita ve Paloma için ise birçok şey isterdi. (Kimse Sindirella'ya, Pearlita'ya ya da Paloma'ya ne istediğini sormamıştı)

Bazen Sindirella mutsuz olur, diğer çocuklarla oyun oynamaya gitmek isterdi. Bazen mutlu olur, markete gitmek; burada tavukçu teyzeden yumurtalar almak, elma çiftçisinden elma, mandıracıdan süt, ekinciden buğday almak isterdi. Kaçıp uzaklaşmak istese de nereye gideceğini bilemezdi. Bazen Sindirella yorgun olurdu.

Sindirella iyi bir aşçıydı. Pazar yerindeki herkesi tanırdı. Güçlü ve yetenekli yetişmişti. Pearlita ve Paloma üst katta oturur, kıyafetler dener, saçlarını yapar ve dışarı çıkmazlardı. Çünkü kasabadaki insanlar onlar için yeterince havalı değildi. (Elbette bu, annelerinin düşüncesiydi.)

2

ELBİSELER VE ATLAR

Kralın oğlu Prens Neyse'nin büyük bir balo (eski zamanlarda dans partileri için böyle denilirdi) düzenleyeceği gün geldi çattı. Üvey anne, Pearlita ve Paloma'nın davet edildiğinden emin oldu. Kız kardeşler günlerini elbiseler denemekle, saten, kadife ve simden yeni elbiseler diktirmek için terziler çağırmakla; saçlarını nasıl topuz yapacaklarını ve nasıl içine mücevher, süs ve yapay çiçekler sıkıştıracaklarını planlamakla geçirdiler.

Sindirella tarçınlı kurabiyeler getirmek için üst kata çıktı ve tüm o mücevher yığınını, çeşit çeşit aynayı, kumaşları ve telaşı gördü. Pearlita saçını en yukarıdan toplayabilmek için elinden geleni yapıyordu. İçinden de, "Kuşkusuz ki dünyadaki en uzun saça sahip olmak seni en güzel kadın yapar ve en güzel olmak da seni mutlu eder," diyordu.

Paloma elbisesine yeni kurdeleler dikiyordu. Çünkü "Kuşkusuz ki dünyadaki en havalı elbiseye sahip olmak seni en güzel kadın yapar ve en güzel olmak da seni mutlu eder," diye düşünüyordu. Çok da mutlu değillerdi çünkü biri onlarınkinden daha yukarıda bir topuza veya daha fazla kurdeleye sahip olursa diye endişeleniyorlardı. Büyük ihtimalle haklıydılar. Genellikle o biri hep olur.

Ama aslında dünyadaki en güzel insan falan diye bir şey yoktu çünkü güzelliğin birçok çeşidi vardı. Bazı insanlar vardır; yuvarlak yüzleri ve yumuşaklığı sever. Bu böyleyken diğer insanlar, keskin yüz hatlarından ve güçlü kaslardan hoşlanır. Bazı insanlar vardır; aslan yelesi gibi kalın saçları sever. Diğerleri ise mürekkepli şelale gibi akan ince saçlardan hoşlanır. Bazı insanlar da birini öylesine sever ki onun nasıl göründüğünü bile unutur. Bazı insanlar, gece yıldızlarla dolu bir gökyüzünün hayal edilebilecek en güzel şey olduğunu düşünür. Bazısı da karlar içindeki bir ormanın en güzel şey olduğunu düşünür ve bazısı... Şimdi, güzellik hakkında bir sürü fikre sahip birçok insan var ve tabii sevgi hakkında da. Ama birini çok sevdiğinizde, o tıpkı sevgi gibi görünür.

Sindirella baloya gidebilmeyi çok isterdi ama küller, yamalar ve deliklerle dolu günlük elbisesinden başka giyebileceği hiçbir şeyi yoktu. Zaten davet de edilmemişti.

Bir partiye davet edilmemekten daha kötü hiçbir şey olamaz.

Büyük gün gelip çattığında üst kata çıktı. Pearlita ve Paloma'ya süslerle saçlarını toplamalarına; bir köpeğin peşinden koşmalarına veya bir çitten geçmelerine izin vermeyecek kadar uzun ve dar olan elbiselerini giyinmelerine yardım etti. Güzel olup olmadıklarından emin değillerdi ama güzel olmanın onları mutlu edeceğinden hiç şüphesiz emindiler.

Baloya gitmek üzere yola çıktılar. Ailenin at arabası, ailenin atları tarafından sürüldü. Sindirella ise aşağı, o çok sessiz mutfağa indi.

Mutsuz ve yalnız hissederek şöminenin bir köşesine oturdu, ateşi izledi ve üç damla gözyaşı akıttı. Ev öyle sessizdi ki her bir damlanın küllerin içine küçük bir şıpırtıyla düştüğünü rahatlıkla duyabilirdiniz.

"Keşke biri bana yardım etseydi," dedi ve sesi derin sessizlikte yankılandı.

Birden mutfak kapısının tıklandığı duyuldu. Sindirella, gıcırdayan kocaman kapıyı açtı ve işte... Küçük mavi bir kadın kapı eşiğinde duruyordu. Kocaman bir eteği, büyük bir burnu, sivri uçlu bir şapkası ve yumrulu ağaç dallarına benzeyen mavi elleri vardı. Yumrulu ellerinde bir çubuk tutuyordu.

"Size yardımcı olabilir miyim?" diye sordu Sindirella. Küçük Mavi kadın, "Ben sana yardım etmeye geldim! Senin iyilik perinim. Kaledeki baloya gitmek istiyorsun, değil mi?" dedi.

"Evet," dedi Sindirella.

"O zaman gideceksin," dedi, sesi güvercin kanatları ve sütün bardağa dökülüşü gibi tınlayan iyilik perisi.

"Oraya ulaşmak için bir şeye binmen gerek. Bal kabağı tarlasına koş, bir bal kabağı al," dedi.

Sindirella kendisine söylenildiği gibi mutfak kapısını açtı ve geceye karıştı, taşıyabileceği en büyük turuncu bal kabağını aldı.

İyilik perisi değneğini salladı; bal kabağı, ay ışığında parlayan camdan bir at arabasına dönüştü. (O gece dolunay vardı ve ay ışığı, kasabayı sanki mavi ışıktan ve kadife karanlıktan büyülü bir dünyaya dönüştürmüştü.)

"Ah!" diye iç çekti Sindirella ve sonra düşündü: "Ama atlar olmadan at arabası gitmez ki." İyilik perisi, düşüncelerini okumuştu sanki.

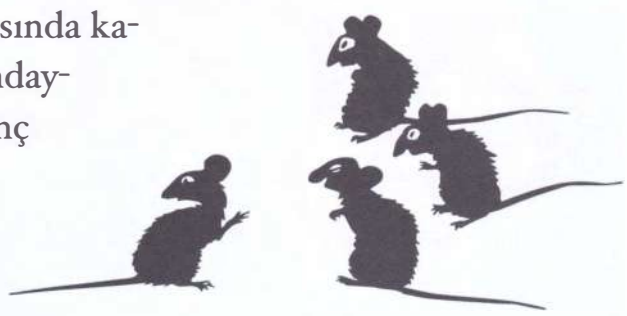
"Bana kapandan altı fare getir," dedi. Sindirella, perinin aklından neler geçtiğini merak etti.

Kapan, farelerin peynir kokusu duyunca içine yürüdüğü bir kutuydu, ama fareler bu kutudan Sindirella onları salıvermeden dışarı çıkamazdı. Sindirella elinde fare kutusuyla nehre iner; onları, pişirdiği kek ve ekmekleri artık kemiremeyecekleri yerlere doğru özgür bırakırdı. Bu kez kutuyu mutfağın kapısında açtı. İyilik perisi mavi kolunu salladı. Farelerin küçük bacakları, yuvarlak vücutları ve uzun tüysüz kuyrukları değişmeye başladı.

Bacakları ve boyunları uzadı; minik parmakları, çıtı pıtı ayakları sert at toynaklarına dönüştü; yumuşacık derileri parladı, yuvarlak sırtları kavislendi. En sonunda fareler titreşti ve bağırdı ve birden... Gri benekli altı tane at, işte orada duruyordu. Siyah yeleleri, siyah ırmaklara benzer kuyrukları, kadife kadar yumuşak siyah ağızları, yine aynı yuvarlak siyah gözleri ve kıvrılmış kulakları vardı. Ama fare bıyıkları yoktu. Capcanlı atlardı bunlar ve ayaklarını yere sürttüler, burunlarından nefes alıp verdiler, kuyruklarını sallayıp yelelerini savurdular ve artık gitmeye hazırdılar.

Sindirella çok şaşırmıştı. "Şimdi," dedi iyilik perisi "bize faytoncu bir kadın lazım."

"Sıçan kapanını getireceğim," dedi Sindirella. İçinde gri büyük bir sıçan vardı. Bir kez daha siyah değneğin aynı mavi kol tarafından dalgalanmasıyla... Sıçandan eser kalmamıştı. Gri dalgalı saçları olan faytoncu kadın, üzerinde beyaz kadife elbisesi ve kafasında kadife şapkasıyla Sindirella'nın karşısındaydı. Onu selamladı ve "İyi akşamlar, genç hanımefendi," dedi.

"Şimdi," dedi iyilik perisi "bahçeden altı kertenkele." Sindirella onları bir çiçek saksısında getirdiğinde değnek yeniden sallandı. Altı uşak kadın, gümüş saten pantolon ve ceketleriyle belirdi. Belirir belirmez de hemen atları çekmeye başladı.

"Aman Allahım," dedi Sindirella. "Kertenkeleler uşak mı olmak istiyordu?" (Uşaklar, at arabasının önünde ve arkasında durur, işlerini çok cid-

diye almış ve meşgul görünürler. Kapıları açar, mektupları iletir, bazen vardığınızı duyurmak için küçük altın trompet üfler veya faytoncu durduğunda atların dizginlerini tutarlar.)

"Bu gece," dedi iyilik perisi, "sana yardım etmek için buradalar. Çünkü sen her zaman fareler ve sıçanlara nazik davrandın, onların önüne zehir koymadın veya kapanlarla canlarını acıtmadın ve sen her zaman gülümsedin, marul veya frambuaz almaya gittiğinde kertenkelelere 'merhaba' dedin."

"At arabası muhteşem. Ama bu eski kıyafetlerimle gidemem ki," dedi Sindirella.

İyilik perisi ise şöyle yanıt verdi: "Ne eski kıyafetleri?" Büyülü değneğini sallayıp kıkırdadı. Bazen mavi renkli bir iyilik perisi olmak eğlenceliydi.

Sindirella kendine baktı. Yamalı, yırtık pırtık olmuş iş kıyafeti; yağmur damlalarına veya gözyaşlarına benzeyen kuş, ağaç ve kristal işlemeli bir balo elbisesine dönüşmüştü. Elbisesi ipektendi ve o hareket ettikçe su sesi çıkıyordu. Elbisesi gün batımındaki gökyüzü gibi görünüyordu. Mavi ve gittikçe koyulaşan bir mavi ve ardından yavaşça süzülen soluk renk bulutlar, neredeyse siyaha çalan bir gökyüzü.

Sindirella gece kıza benziyordu. Kıza dönüşmüş bir geceye.

Bazı elbiselere gece elbisesi derler ama bu elbise sahiden de öyleydi. Elbiseden bulutlar ve gecenin ilk yıldızları çıkıyor; orada bir yerde hilal şeklindeki ayın sivri ucunda kuşlar uçuyor. Tüm bu maviliğin içinde kuşlar siyah V harfi şeklinde görünüyorlardı. Sindirella hareket ettiğinde yıldızlar parıldadı ve kumaş hışırdadı.

"İşimin bu kısmını seviyorum," dedi iyilik perisi ve tekrardan kıkırdadı.

"Ah," dedi Sindirella, güzel elbisesiyle neredeyse at arabasına binmek üzereyken. "Hâlâ yalın ayağım."

Değneğin sallanışı, yine bir kıkırdama... İşte Sindirella, kirli çıplak ayakları temizlenmiş; at arabasının renginde, camdan, koyu mavi bir ayakkabı giyiyordu. Çok rahat değildi, sert zemin veya taş üzerinde yürüdüğünde çok ses çıkartıyordu ama doğrusu bu ayakkabılar çok özel görünüyordu.

Uzaklaşırlarken bir yandan altı at da dörtnala koşmak için can atıyordu. Faytoncu kadın, heyecanlarını kırmadan atları hafif tırısta tutuyordu. Gece kasabadan kaleye giderken Arnavut kaldırımlarında at toynakları takırdamaktaydı.

Böylesine iyi bir at takımı tarafından sürülen, böylesine gösterişli bir at arabasından inen bu gecikmiş misafirin kim olduğunu niyeyse kimse sorgulamadı. Sindirella balo salonuna girdi ve dans etti. Pazar yerindeki hasat bayramında, üvey kız kardeşlerinin dans derslerini izlerken ve bazen mutfakta kendi kendine, bazen de mutfak kapısına vurduklarında postayı getiren oğlan veya gazeteyi getiren kızla dans ederken dans etmeyi iyice öğrenmişti.

Üç davulun, dört tubanın, beş trompetin, altı kemanın, yedi arpın, sekiz gitarın ve dokuz flütün güzel müziği eşliğinde birçok insanla balo salonunda daireler çizerek dans etti. Elbiseler içindeki bu insanlar etrafta fırıl fırıl dönüyorlardı. Onları yukarıdan görseydiniz sonuna kadar açmış çiçekler dönüyor sanırdınız. Saten ceket, kadife pantolon, sırmalı ipek

şapkalar içindeki insanlar henüz açmamış çiçekler, birbiri üzerine sıkıca kapanmış tomurcuklar gibiydiler.

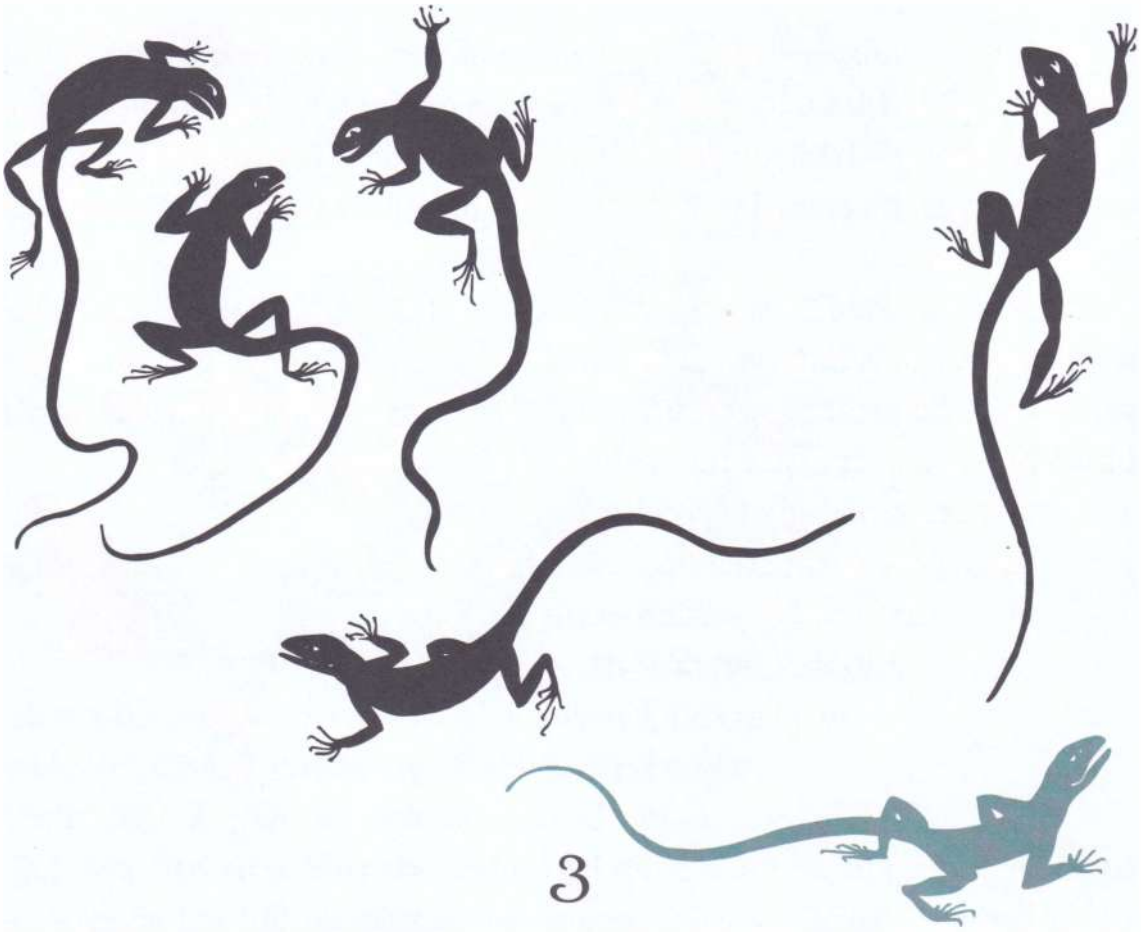
Ardından Sindirella, prensle dans etmeye başladı. Döndüler, döndüler, döndüler ve biraz daha döndüler.

Prens Neyse'nin satenden çok hoş bir pantolonu ve çok hoş bir gülüşü vardı. Biraz da sohbet ettiler. Ta ki Prens, ona kim olduğunu sorana dek. Sindirella onunla alay etmesinden veya herkesin önünde onu kovmasından korktu. Böyle bir şey yaşanmadan oradan hemencecik kaçtı. Bu şekilde aslında kendini kovmuş oldu. Koşarken ayakkabıları çıktı. Tekini yanına alsa da diğeri balo salonunda kalmıştı. Kalenin aşağısındaki kasabada, mutfakta çalışan Sindirella'yım ben, demek istememişti.

Yalın ayak geceye karıştı, ardından at arabasına atladı. Faytoncu kadın, atlara komut verdi, uşaklar zıpladı; atlar horultuyla ve takırdayan toynaklarıyla dörtnala koştular. Sindirella'nın ruhu duymadan eve varmışlardı bile.

3

KERTENKELELER

Mavi iyilik perisi kapıyı açtı ve Sindirella'ya iyi vakit geçirip geçirmediğini sordu. "Hem evet hem hayır," dedi ve "tüm o süslü kıyafetleri, süslü tabaklarda sunulan süslü pastaları, süslü aynaları ve süslü ışıklandırmaları görmek epey ilginçti," dedi. Sonra şöyle devam etti: "Kertenkelelerin uşaklara, farelerin atlara dönüştüğünü görmek çok daha ilginçti." İyilik perisi ona gerçek sihrin; bir şeyin kendisi olmasına, özgür ve iyi olmasına yardım etmek olduğunu söyledi. Atlara, at kalmak isterler mi, diye sordu.

Atlardan beşi, at dilinde (iyilik perileri bu dili konuşabilir ama çoğumuz konuşamaz) geceleyin koşmayı, hiçbir şeyden korkmamayı ve hemen her şeyden daha büyük olmayı sevdiğini söyledi. Altıncı at, çok eğlendiğini ama evde onu bekleyen fare çocukları olduğunu ve onlara geri dönmek istediğini söyledi.

İyilik perisi anlayışla kafasını salladı ve birden altıncı at küçüldü, yelesi kayboldu. Kabarık kuyruğu kadifemsi ince pembe bir tüye dönüştü. İşte oydu: Pembe ayaklı küçük gri fare. Duvarın içindeki yuvasında onu bekleyen minik pembe çocuklarına, bir geceliğine onu at yapan sihri anlatmak için koşuyordu.

Sonra kertenkeleler sessiz kertenkele dilinde, hiçbir şeyin kertenkele olmaktan, duvarlara tırmanabilmekten, sıcak günlerde güneşe doğru yatmaktan, bahçedeki sinekleri yakalamaktan, baykuş ve kargalar harici başka bir şeyden endişelenmemekten daha iyi olmadığını

ve saten elbise giymeyi sevseler de
partilere gitmekten hoşlansalar da
Sindirella'ya yardım etmiş olmaktan
mutluluk duysalar da
olanları tüm kertenkele arkadaşlarına anlatacaklarsa da
tekrar kertenkele olmayı tercih ettiklerini söylediler
ve birden oldular da. Küçük kertenkele bacakları üzerinde, sürünen uzun kertenkele kuyruklarıyla bahçeye doğru koşuşturuyorlardı. Ay ışığı, kertenkele vücutlarını pul pul yapıyor ve bedenleri gümüş gibi parlıyordu.

Faytoncu kadın, faytoncu kadın olarak kalmaktan mutluluk duyacağını söyledi. Çünkü sıçan çocukları büyümüş, dünyaya açılmışlardı ve bir sıçan olarak birçok macera yaşamış olsa da bir faytoncu kadın olarak yaşayacağı daha fazla macera vardı. Böylece kadife elbisesi içinde kaldı, atları ahıra doğru çekti ve her birine bir kova yulaf verdi.

Sindirella'ya gelince... Kendine baktı ve şöyle dedi: "Birkaç saat içinde kahvaltı hazırlamalıyım, kahvaltıyı üzerimde bu elbise varken hazırlayamam. Elbisenin üzerine bir şey dökerim, ateşte tutuşur, bana engel olur." Birden yamalı, eski püskü elbisesiyle kalakaldı. Bu elbisesiyle istediği her şeyi yapabilir, köpeklerle oynar, ceviz ağaçlarına tırmanır, en karmakarışık malzemeli pastaları yapar, güneşin tadını çıkaran kertenkelelerin olduğu bahçede çalışırdı. Tüm bu yaşananların yalnızca hayal olduğunu düşünebilirdi ama cebinde camdan mavi bir ayakkabı vardı. Onu mutfak çekmecesine koydu.

4

ARKADAŞLAR

Prens Neyse, çok nazik biriydi. Misafirini korkuttuğu ve misafiri de ayakkabısını kaybettiği için çok üzgündü. Partideki herkese bu ayakkabının sahibini sordu soruşturdu ama kimse ne onun adını ne de nerede oturduğunu biliyordu. Böylece ertesi gün siyah zarif kısrağını aldı ve bu ayakkabıyı giyenin burada olup olmadığını sormak için kapı kapı dolaşmaya çıktı.

"Hayır," dedi nehrin yanındaki büyük tuğla evde oturan insanlar.

"Hayır," dedi tepedeki gri konakta oturanlar.

"Hayır," dedi ormanın bitişiğindeki kule sakinleri.

"Hayır," dedi altın buğday tarlaları güzel çiftlik evinin ötelerine dek uzanan çiftçi kadın.

"Hayır," dedi küçük evinde tik tak saatleri olan saatçi.

"Hayır," dedi evinde bir sürü hayvan resimleri olan ve yalnızca rüyalarınızda görebileceğiniz kadar güzel yerlerin resimlerini çizen ressam.

"Hayır," dedi müzik dolu evindeki dans öğretmeni.

"Hayır," dedi işliğinde demir döven nalbant.

"Hayır," dedi serçenin kanadını iyileştiren kuş doktoru.

Ardından Prens, Sindirella'nın evine geldi.

Üvey anne kapıyı açtı ve kızlarının bir prensle arkadaş olduğunu gördüğü için açgözlü bir sevinç duyarak kaybolan ayakkabının onlara ait olabileceğini söyledi. Böylece prens salona girdi, altın rengi koltuğa oturdu. Kardeşlerden önce biri, sonra diğeri ayakkabıyı denedi ama ayakları çok küçüktü. Eğer tüm gün oturur, nehre inmez veya pazardan aldığın bir sepet dolusu şeyi eve taşımazsan ayakların olması gerektiği gibi güçlü ve dayanıklı olmaz.

Sindirella prensi gördüğünde tepside çay ve az önce yaptığı pastayı getiriyordu. Birden tüm bu şeylerin karşısında kendini çok yorgun hissetti. Mutfakta olup da bu masada olamamaktan, üvey kardeşlerinden daha az önemli hissetmekten ve partilere davet edilmemekten...

"O benim ayakkabım," dedi. Herkes ona şaşkınlık içinde baktı.

Prens ayakkabıyı uzattı; Sindirella cebinden diğer ayakkabıyı çıkardı (çünkü tüm güzel elbiselerin büyük cepleri olur) ve cam ayakkabılarını giydi. Balo elbisesi, günlük elbiseye dönüştüğünde ayakkabılar kaybolmamıştı. Bazen iyilik perileri bir ya da iki detayı unutur.

Kız kardeşler bir hışımla ya da iki hışımla odadan çıktılar. Çünkü üvey kardeşlerinden daha önemli olmaları gerektiğine inanmışlardı. Anneleri onlara herkes için yeterli şey olmadığını ve kendilerine yetsin diye diğerlerinden bir şeyler almaları gerektiğini söylemişti. Ki bu da doğru değildi.

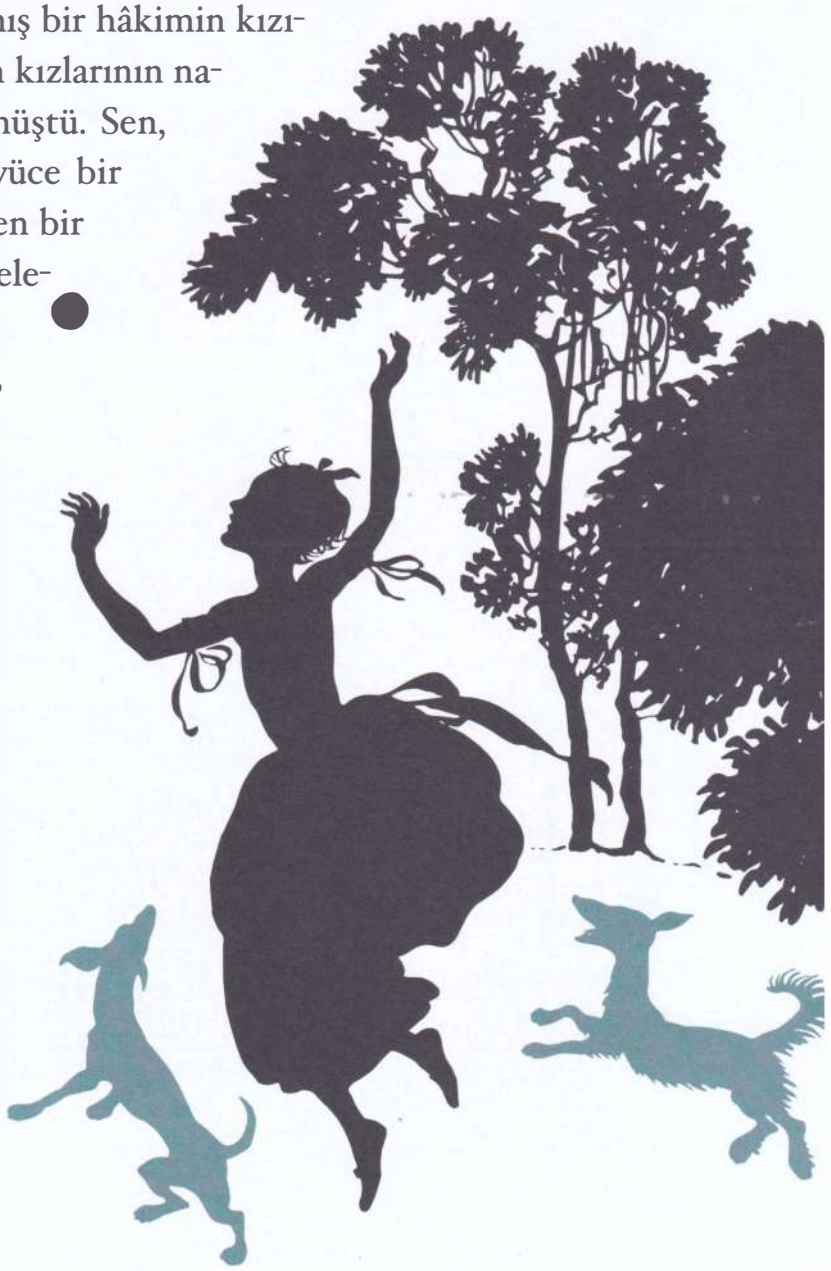
Eğer doğru şekilde paylaşırsanız veya doğru şekilde paylaştırılırsa her zaman herkes için yeterli şey vardır. Yeterli yiyecek vardır, yeterli aşk, yeterli ev, yeterli zaman, yeterli boya kalemleri, arkadaş olabilmek için yeterli insan...

Üvey anne uzaklaştıktan sonra iyilik perisi koyu mavi toz bulutu içinde göründü. Odada Prens, Sindirella ve sihirli güçleri olan bu mavi kadın haricinde kimse yoktu. Ama Prens, bu davetsiz misafiri neredeyse fark etmiyordu.

"Yani şimdi," dedi Prens, "sen partiden kaçan kızsın. Neden kaçtın ki?"

Sindirella çok utanmış hissetti ama konuşabildi: "Korkmuştum. Ben bir hizmetçiyim, balolara gitmemem ve üvey kardeşlerimden daha güzel kıyafetlere sahip olmamam gerekir."

İyilik perisi konuştu: "Sen, diğer insanlara yardım etmek için evinden uzaklara gitmek zorunda kalmış bir hâkimin kızısın. Baban yeni eşinin ve onun kızlarının nazik insanlar olduğunu düşünmüştü. Sen, denizde gemisini kaybetmiş yüce bir deniz kaptanının kızısın. Annen bir gün başka bir gemiyle geri gelecek."

"Üstelik," dedi iyilik perisi, "hiç kimse, anne babası iyi veya değerli diye iyi, anne babası kötü diye kötü değildir. Herkes kendi sözleri ve yaptıklarıyla iyi ve değerlidir. Sen farelere karşı naziksin, fevkalade pastalar yapıyorsun, umutlar ve hayallerle dolu bir kalbin var."

"Hayallerin ne?" diye sordu Prens Neyse.

"Kendi pastanem olsun istiyorum ve pişirdiğim besinleri yetiştiren çiftçileri görmeye gitmek için özgür olmayı. Gri benekli atları sürmeyi, annemin güzel bir gemiyle limana geldiğini görmek istiyorum," dedi.

Tüm bunlar ona çok uzak göründü. Bir anlığına mutsuz hisseder gibi oldu, bu yüzden hemen konuyu değiştirdi. "Senin hayallerin nedir?" diye sordu Prens'e.

Prens, bir an düşündükten sonra yanıtladı: "Bazen prens olmamayı diliyorum. Böylelikle insanlar bana sürekli bakmaz, kendilerinin yeterli şeyleri yokken benim neden bir sürü şeyim olduğunu merak etmezlerdi. Çiftçi çocuklarının giydiği kıyafetleri giymek isterdim. Böylelikle oyun oynarken saten pantolonlarımı kirleteceğim diye biri bana bağırmazdı. Bazen üstümü kirletmek isterdim. Tepeleri tek başıma dolaşmak için özgür olmayı isterdim. (Bu ayakkabıyı kaybedeni bulmak için korumalarımdan kaçmak zorunda kaldım.) Kalede oturup hiçbir şey yapmamaktansa bir şeyleri yetiştirmeyi öğrenmeyi ve çok çalışmayı isterdim, böylelikle tüm gece deliksiz uyuyabilirdim. Hiç kimse bir prensle arkadaş olmak istemiyor."

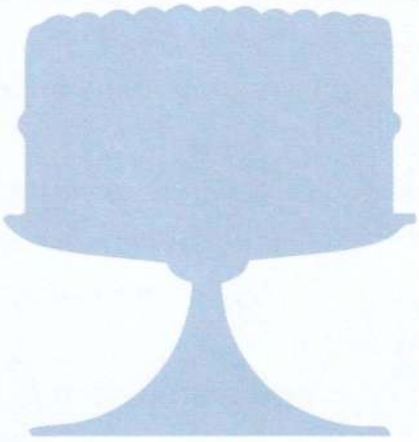
"Ben arkadaşlarım olsun istiyorum," dedi Sindirella. "Pazar yerindeki tüm insanlara arkadaşça davranıyorum, onlar da bana çiftliklerini, yaşamlarını, ailelerini anlatıyorlar. Ama onları ziyarete gitmek için özgür değilim. Çünkü her gün aşağıda mutfakta çalışmak zorundayım. Beni Külkedisi diye çağırmalarının nedeni bu. Mutfaktaki şömine ateşinin külleri yüzünden."

"Şimdi," dedi iyilik perisi "her zaman sihir gerekmez ya. Belki siz ikiniz arkadaş olursunuz?"

"Ben sorabilirim," dedi prens utanarak ama cesurca. "Arkadaş olmamızı ister misin?" Ama sonra kendini çok kötü hissetti çünkü hayır yanıtını almaktan korkuyordu.

Hayır, demedi. "Evet, sen de istersen," dedi.

Artık ikisi de hiç arkadaşı olmayan insanlardan değildi.

5

DOĞRULAR VE PASTALAR

İyilik perisi Sindirella'ya isterse burada kalmak zorunda olmadığını ve her gün tüm gün boyunca burada çalışması gerekmediğini söyledi. Tam da o gün, Sindirella çizmelerini giyip gri benekli atlardan birine bindi. Prens de kendi siyah atına bindi. Nazik ve yaşlı bir elma çiftçisine ait olan elma bahçesine doğru atlarını sürdüler. Orada merdivenlere çıkıp yoruluncaya dek elma topladılar. Bitirdiklerinde otuz büyük sepet, elmayla dolmuştu. Yaşlı çiftçi, genç Prens'i komşularıyla tanıştıracağına dair söz verdi. Prens'ten kışın ağaçlar çıplak kalınca elma ağacının dallarını budarken yeniden gelmesini rica etti. Bahar mevsiminde ağaçlar çiçek açıp arılar etrafta vızıldarken de.

Prens Neyse, anne babasına artık prens değil de bir çiftçi; belki de çiftçi prens olmak istediğini söylemek için atını sürdü. O sırada iyilik perisi, Sindirella için bekliyordu. "Yel değirmenine varana kadar sola git, sonra ana yoldan aşağı in, ara sokağa çık, pasta dükkânını bulacaksın. Hemen dükkânın yanında; içinde beş gri benekli at olan beş bölmeli bir ahır var. Faytoncu kadın ahırın üst katında yaşıyor."

"Neden gitmek için özgür olduğumu daha önce söylemedin?" dedi Sindirella.

İyilik perisi şöyle dedi: "Diğer çocuklara yardımcı olmakla çok meşguldüm, sonra da evinize giden yolu kaybettim. Ayrıca ben insanlara yardımcı olmak için buradayım, yardım isteyen insanlara. Sen ise balo gecesine kadar hiç yardım istememiştin."

(Yardım istiyorsanız veya yardıma ihtiyacınız varsa yardım istemenin gerçekten işe yaradığı doğrudur.)

Şimdilerde Pearlita bir kuaför salonu işletiyor, insanların saçlarını toplayabildiği kadar yukarı topluyor ve bundan mutlu. Çünkü sevdiği işi yapıyor. Paloma bir kıyafet mağazasında terzi, tüm gün elbiseler yapıyor. Çünkü güzel elbiseler dikmenin güzel elbiseler giymekten bile daha güzel olduğunu keşfetti. Evde hiçbir şey yapmadan oturdukları ve hayatlarının başlamasını bekledikleri günleri hiç özlemiyorlar. Yaptıkları işlerde ikisi de iyi.

Bir gün Sindirella'nın yanına gittiler, ona yaptıkları her şey için üzgün olduklarını ve hata yaptıklarını söylediler. "Acaba arkadaş olabilir miyiz?" diye sordular. Sindirella onlara pasta ikram etti, sonrasında Paloma Sindirella için binicilik pantolonu yaptı; Pearlita atların kuyruklarına sürmesi için saç kremi getirdi. Böylece arkadaş oldular.

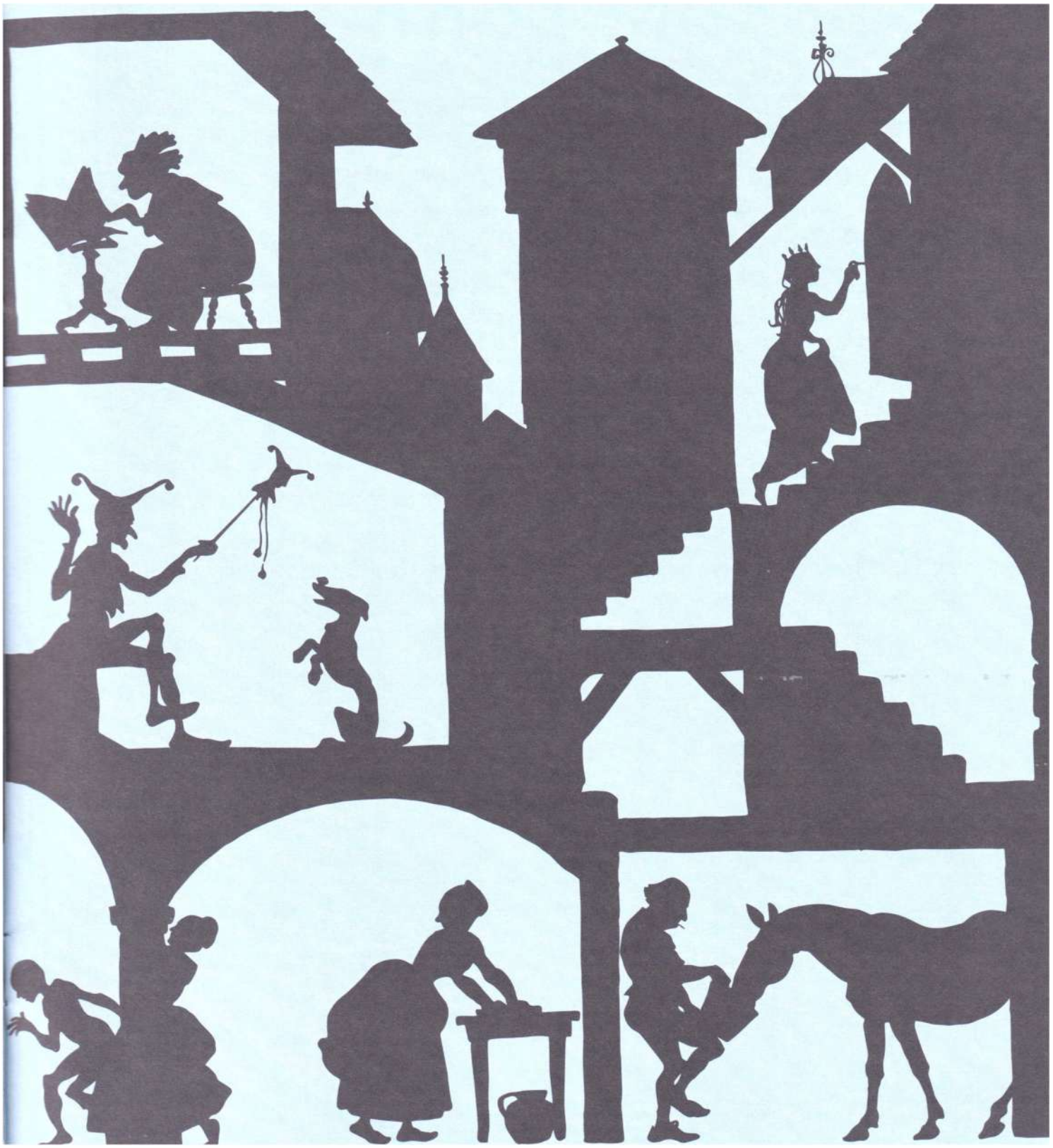
Hepsi kendi özüne döndü. Tabii, anneleri de. Kız kardeşlerin anneleri, Sindirella'nın üvey annesi, fırtınalı gecelerdeki ağaç uğultusuna dönüştü. Bazen onu, güçlü bir rüzgâr pencereleri titretir, ağaçların yapraklarını sallarken duyabilirsiniz. "Daha, daha, daha çok veya bana, bana, bana." Sonra aç rüzgâr yatışır ve bir sonraki fırtınalı sefere kadar gitmiş olur.

Bazen bu uğultu, kalbinizde ve kafanızın içindedir. Sonra burada da yatışır. Kafamızdaki rüzgâr bize daha fazlasına ihtiyacımız olduğunu, baş-

kasının elindekini kapmamızı ve aç bir rüzgâr gibi onu çalıp götürmemizi söyler. Herkes iyilik perisi olabilir, yardıma ihtiyacı olan birine yardım eli uzatırsa. Herkes kötü bir üvey anne de olabilir. Çoğumuz kalplerimizde biraz açlık taşırız ama yine de "bende yeterince var, buyur al senin olsun" ve "Nasılsın?" diyen insanlar olmayı deneyebiliriz.

Sindirella bir pastane işletiyor ve bazen pasta yemeye, çay içmeye gelen insanların yanına oturuyor ve onlara hayallerinin ne olduğunu veya bir dilek hakları olsa ne olmak isteyeceklerini, özgür olmanın onlara ne anlam ifade ettiğini soruyor. Sonra onları dinliyor ve bazen de onlara yardım ediyor. Kasabadaki herkesin doğum günü pastası olduğundan ve pek çok doğum günü partisine gittiklerinden emin oluyor.

Bazen diğer krallıklardan kasabaya savaştan kaçıp gelmiş aç, korkmuş ve yalnız çocuklar oluyor. Sindirella onları buluyor, karınlarını doyuruyor, bir yuva bulana kadar kalmaları için çatı katında yatak yapıyor ve onları okula başlatıyor. Onları her zaman dükkânında kocaman bir pasta dilimi ve kocaman bir sarılmayla karşılıyor. Sindirella büyüdüğünde insanların kalbindeki savaşları daha iyi anlayabildi ve tüm bunları arkalarında bırakmalarında yardımcı oldu. Sindirella, bir iyilik perisi değil ama özgürleştirici olması için de sihre ihtiyacı yok. Özgürleştirici, diğerlerine nasıl özgür olacağını anlamalarına yardımcı olan kişi demek oluyor.

Deniz kaptanı olan annesi geri döndü ve kızıyla gurur duyuyor. Hâkim babası bugünlerde eve gelecek ama evde onu iyi sandığı üvey anne karşılamayacak. Bir gün Sindirella evlenecek, Prens de. Ama birbirleriyle değil. Şu an evlenmek için yeterince büyük değiller, bu yüzden hikâyenin bu kısmı hakkında endişelenmemize gerek yok.

Bunun yanı sıra mutlu son diye bir şey yok, yalnızca uyku masalı ve gece var. Sonra sabah olacak, ertesi gün, ertesi günden sonraki gün, kıştan sonra gelen bahar, bahardan sonra gelen yaz, güneşin etrafında dönen dünya, gün ışığında keyif yapan kertenkeleler, ay ışığında kek kırıntılarını yemeye çıkan fareler...

Cam ayakkabılar güneş ışığının vurduğu pastane vitrininde süs olarak duruyor. Ama Sindirella, tezgâhta rahat ettiği veya arkadaşlarını görmeye gitmek için gri benekli ata binebildiği sert çizmelerini giymeyi tercih ediyor.

Arkadaşları çiftçi Prens, Paloma, Pearlita, kuş doktoru, dans öğretmeni, ressam ve saatçi. Kasabadaki insanlar için sebze meyve yetiştiren çiftçiler, gazete dağıtan kız, postacı çocuk, limandaki denizciler, kuleli evde oturan kaptan annesi ve tüm diğer herkes. Ayrıca onun kurabiyelerini, nezaketini, özgür olmanın ne olduğuyla ilgili hikâyelerini seven kasaba çocukları.

Şimdi arkadaşları ona Sindirella demiyor. Çünkü şömine küllerinden yanıp delinmiş elbisesini artık giymiyor.

Ona gerçek adıyla sesleniyorlar. Gerçek adı:

ELLA.

SONSÖZ

SİNDİRELLA'NIN DEGİŞİMİ

Çoğu şeyin başladığı yerde, bir halk kütüphanesinde dolaşırken başladı. Benimki, sıklıkla göz attığım kütüphane girişinin yanındaki eski bir kitapçıda başladı. Bir gün, çok da uzun zaman önce değil, bu küçük kitap baskısını buldum, cildi kırılmış bir kitaptan sarkan bir sayfa satılıktı. Sindirella'yı yalın ayak neşeli bir kız olarak gösteriyordu. Eski püskü, yamalı mavi elbisesi vardı üzerinde, iki eliyle devasa bir bal kabağı tutuyordu. Bir çocuğa, muhtemelen benim büyüleyici derecede harika yeğenim Ella'ya veririm diye sayfayı satın aldım. (Hikâyeyi yazarken Sindirella'nın son hecelerinin Ella olduğunu fark ettim)

Sonrasında bir masal kitabındaki bu resmin arka sayfasına baktım. Sindirella hikâyesinin bir versiyonundan bir parça vardı. İyilik perisi, fareleri ata; bal kabağını da at arabasına dönüştürdükten sonra bu değişim meydana geliyordu:

"İşte, çocuğum," dedi iyilik perisi, "at arabamız, atlarımız var ama arabacı ne olacak?"

"Sıçan kapanını getireyim," dedi Sindirella.

Fareler ve sıçanların şekil değiştirdiği bu metin beni etkiledi. Sindirella, perinin yaptığı değişimlerde yardımcı oluyordu. Bu öykü yalnızca prensle evlenmekten ibaret değildi, dönüşümü anlatıyordu. Sindirella ile iyilik perisi arasındaki ilişki gibi diğer ilişkileri de.

Biri, diğerini tetikledi. Ella için (bir başka kitabım *Erkekler Bana Bir Şeyler Açıklıyor* da ona adanmıştı) yeniden yazmaya karar verdim ve dönüşümler üzerine düşünmeye başladım. Dönüşümün cazibesine ve çocuğun kötü durumuna nasıl sadık kalınabilir ve hepimizin bildiği bu kötü durumdan kızı nasıl daha makul bir şeyle kurtarabilirim diye düşünmeye başladım.

Yeniden yazmaya başladığımda çizimlere bakmaya da başladım ve İngiliz çizer Arthur Rackham'ın, C. S. Evans'ın 1919 yılında yeniden yazdığı hikâye için yaptığı resimlemelere âşık oldum. Rackham resimli çocuk kitaplarının altın çağındaki harika çizerlerinden biridir. Klasik masallardan, günümüz çocuk kitaplarına kadar birçok kitap için resimlemeler yapmıştır. Bunlara *Peter Pan, Söğütlerdeki Rüzgâr* (*Guliver'in Seyahatleri* ve *Compleat Angler* gibi bazı yetişkin kitapların resimli baskıları) dahildir. Kullandığı renkler sıklıkla karamsar, donuk ve yumuşak tonlardadır. Çalılıklar, ormanlar, karmakarışık bitkiler, kırılacak gibi duran insanlar, peri, cadı; her zaman dönen, kaçan, mücadele eden, uçan, uzanan, boyalı boşlukların arasına kurduğu üzüm bağları gibi sürünen hayvanlarla dolu resimleri vardır. Silüetleri, daha cesaretli ve daha basittir.

Her zaman Rackham'ın işlerini sevmişimdir ve yeni nesil ile paylaşmak için heyecan duyuyorum. Evan'ın yeniden yazımı duygusaldır, fikirlerinde erdem ve güzellik vardır, üst sınıf hemen hemen aynıdır. Rackham'ın resimlerinin en az güzel yanı üvey kardeşlerin mantıksızca tuhaf, çirkin yaratıklar olarak çizilmiş olması. Burada bu resimleri kullanmadık. Ama resimlemelerinde salt güzellik dışında başka mucizeler ve süsler vardır. Silüetler, Rackham'ın diğer resimlerinde olduğu gibi ırkı temsil amacıyla çizilmemiştir. (Bazı insanların ilk başta bu kaç yüzyıllık resimleri, günümüzün siyahi sanatçısı Kara Walker'in resimleriyle karıştırdığına veya Walker'ın silüetlerinin daha pürüzlü, sert taklitleri sanmasına şaşırmıştım. Walker'ın silüetleri başka bir dönemin popüler silüetlerine bilinçli bir selamdı)

Rackham'ın hırpani işçi çocuk resimlerinden etkilenmiştim. Orta Amerika'nın yalnız azınlıkları ve yaşadığım yerde fazlasıyla olan göçmen hizmetçiler, günlük yaşamlarında nezaket ve güvenlik bilmeyen çocuklar, evinde bile dışarıda hisseden insanlar ya da evi en tehlikeli yer olan hatta evi olmayanlar... Çizimler bana bunları düşündürdü.

Rackham'ın resimlediği "silüet kız"ın ruhunu sevdim. Üzerindeki eski kıyafetlere rağmen çok canlı duruyor, hevesle işlerini yapıyor, tüm neşesiyle koşup eğleniyordu. Bir başına kalmıştı ama yenilmemişti. Onun hikâyesini yazma vaktim geldiğinde bu aşırı ve alçaltıcı iş yüküne çözüm olarak prensesin boş vakit geçirmesi yerine işleri diğerlerine paylaştırdım. Ama bu işler iyi, anlamlı, kıymetli ve kendilerinin seçtikleri işlerdi. Pastanenin Sindirella'ya kattığı şey özgürlük haricinde diğerlerinin de yararlanmasını sağlayan bir güç unsuru olmasıydı. Çünkü pastane aynı zamanda bir buluşma yeri.

Biz ayrıca evliliğin; kadınların ekonomik geleceğini veya kimliğini etkilemediği bir çağda yaşıyoruz, bu nedenle prensle evlenmek fikri de ortadan kalkmalıydı. Ayrıca prensin de özgürleşmeye ihtiyacı var

gibiydi. Hikâyenin sonunda üvey kardeşlerin özgürlüğüne kavuşması gerekliydi ama üvey anne değiştirilemezdi. Çünkü hepimizin toplamıydı o: Doymak bilmez bir arzu ve bu arzudan doğan zayıf noktasıyla üvey anne, bir bencillik abidesi. Kalabalığın arasında zayıf hissettiğimiz zaman hepimizin olduğu gibi.

Özgürleşme hakkında bir hikâye istedim. Kee-anga-Yamahtta Taylor'ın Haymarket yayınevindeki kitabında "nasıl özgür oluruz" u ele aldığı veya Budistlerin bazen "tüm varlıkların özgürleşmesi" başlığında ele aldığı gibi. Daha nazik bir hikâye istedim. Birçok masaldan hayvanlara nazik olmanın iyi bir şey olduğu mesajını aldım, çünkü bu iyi bir insan olmanın bir parçasıydı. Ama aynı zamanda iyilik, bir gün geri dönebileceği için hikâyede kullanılmalıydı. Herkesin en iyi ve en özgür benliklerini ortaya koymak istedim. Bu yüzden kitabın adı *Sindirella Özgürlük Kedisi.* Katnis Everdeen, İmparatoriçe Furiosa; *Parlayan Hançerler* ve *The Heroic Trio* (Kahraman Üçlü) gibi Hong Kong aksiyon filmlerinde bu güçlü kadın figürleri, üretim ve yıkım anlamlarının kontrolünü ele geçiriyorlar ve dişi aslanlar gibi dünyada hareket ediyorlar. Kitabın adı buradan ipuçları taşıyor.

Bu hikâyeyi öncelikle Ella için yazdım, sonra annelerin ağaca; erkek kardeşlerin kuğulara dönüştüğü, hayvanların sohbet ettiği, kızların konuşmak için açtıkları ağızlarından mücevherlerin ve incilerin döküldüğü, sihirlerin bir şeyleri dönüştürmek için yapıldığı ve bizim de kendimizi dönüştürmek istediğimiz, hayatın ağır görevlerinin bizi açık ve dramatik kıldığı eski hikâyelerden hoşlanan herkes için yazdım.

Bu hikâye hâlâ Ella, onun küçük kardeşi Maya ve anneleri için. Benim ilk yeğenim Amanda için. İyi hikâyeleri seven Sam, Kat, Atlas ve kitabı basılmadan önce okuyan Charlie, Elena, Berkeley, Dusty ve Oscar için. Kitabı basılmadan en önce okuyan Ana Teresa Fernández ve sergilediği etkili projesi için. Sindirella'nın ayakkabılarını buzdan yaptırmış ve eriyene kadar giymişti. Bu da Sindirella hikâyesinin içinde daha fazla acımasızlık olan bir başka versiyonuydu. (Bu buzdan ayakkabılardan birini giydiği sergiden bir fotoğraf benim evimde, uzun zamandır Sindirella revizyonuyla yaşıyorum).

Büyükannelerim Julia Walsh Allen ve Ida Zacharias Solnit için. İkisi de annesi olmayan kızlardı, ihmal edilmiş, okula doğru düzgün gitmemişlerdi. Sevilmemiş ve değer verilmemiş olmanın sebep olduğu şeylerden kaçamamışlardı. İkisi de uzun bir zamandır yok, yıkımın etkileri devam etse de.

Anneannem Julia'nın göçmen annesi doğum esnasında ölmüş. Julia annesini hiç görmemiş ve Brooklyn'deki akrabaları tarafından yetiştirilmiş. Altıncı sınıfta okulu bırakmış, kız kuzenleri eğitimine devam ederken o tam zamanlı çamaşırcı olarak çalışmış.

Babaannem Ida, kimi kimsesi olmayan bir mülteci çocukmuş. Anne babasız olarak yıllar sonra Rus-Polonya sınırından Los Angeles'a küçük erkek kardeşleriyle beraber daha on beş yaşındayken geçmiş. Uzun zamandır görmediği babası ve üvey annesi orada ona bir hizmetçi gibi davranmışlar.

Trajedileri yüzyıl ya da daha fazla önceydi. Ama bu kitap aynı zamanda çok çalıştırılan, değersiz görülen; kendini yalnız hisseden çocuklar için. Bir gün kendi hikâyelerini yazmaları ve bunu sevgi ve özgürlük ile yapmaları umuduyla.*

---

* "Sindirella çok eski bir hikâye. İlk hikâyelerden birinde terk edilmiş bir çocuğun zengin olmasını anlatıyor. (Kütüphanenin halk masalları kataloğunda "*Acı Çeken Kahraman*" adlı masal) 1892 yılında Marian Roalfe Cox, *Sindirella: Sindirella'nın 355 Farklı Hikâyesi* kitabında çeşitli Külkedisi hikâyeleri toplamıştır. Hikâyenin Antik Mısır ve Antik Yunan versiyonları da vardır. Büyülü balık ve altın ayakkabılı 9. yüzyıla ait Çin versiyonu; 12. yüzyıl Fransız versiyonu gibi Norveç, Alman, İtalyan ve diğer Avrupa dillerinde çok çeşitli halk hikâyeleri vardır. Norveç versiyonunda konuşan boğa, sihirli güçleriyle üvey annenin yerini alır. Alman versiyonunda, kadın kahramanın annesinin mezarında bir ağaç büyür ve kahramana yardım olmak için kuşlar gelir. Ona altın ve gümüşi bir elbise verirler. Sonrasında üvey kardeşlerin gözleri yok olur. Kötü cadıların olduğu, iyilik perilerinin ise olmadığı kötümser versiyonlar vardır. Yeni versiyonlar, can sıkıcı bir şekilde daha çok evlenme odaklıdır. Daha birçok yeni versiyon, çocuk kitapları kategorisinde yer alır.
Şimdi, bir kere daha, okumak için zamanını harcayan herkese minnetle.

REBECCA SOLNIT

Erkekler Bana Bir Şeyler Açıklıyor, Onları Gerçek Adıyla Çağırın, Karanlıkta Umut, Tüm Soruların Anası kitaplarının ve yirmiden fazla kitabın yazarı.

ARTHUR RACKHAM (1867-1939)

Grimm Kardeşler'in Masalları, Uyuyan Güzel gibi birçok klasik çocuk kitabının ünlü İngiliz çizeri. Sulu boya silüetleri, *Sindirella*'nın orijinal basımında yayınlanmıştır.

Bildiğimiz Sindirella, birkaç harika dokunuşla modern bir değişime uğruyor ve bizi tatlı tatlı gülümsetiyor. İyilik perisi, üvey anne ve kız kardeşler, balo, bal kabağından araba, camdan ayakkabılar ve elbette bir prens... Hepsi yerli yerinde! Öyleyse bu hikâyede nasıl bir değişim olmuş olabilir ki?

Sindirella yani bildiğimiz Külkedisi, bu hikâyede mutfakta ateşin başında bekleyen bir kız değildir. Kendi isteklerini dile getiren, özgürlüğünün peşine düşen bir kız bu kez karşımızdaki. Üstelik sadece kendisini değil çevresini de özgürleştiriyor; prensi, üvey kardeşlerini ve özgürleşmeye ihtiyacı olan herkesi...

Arthur Rackam'ın zarif ve etkili silüetleriyle, Rebecca Solnit'in modern Külkedisi hikâyesi, dünyayı değiştirmek isteyen genç okuyuculara ilham olacak.

KDV'den muaftır. 20 ₺

AYRINTI DİNOZOR ÇOCUK
ISBN: 978-625-7952-39-2
9 786257 952392